
ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

УДК 342.5

О. В. БАТАНОВ,
доктор юридичних наук

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ З ПОЗИЦІЇ ТЕОРІЇ СУЧАСНОГО МУНІЦИПАЛІЗМУ

У статті розкривається сутність категорії «муніципалізм». Показане її місце у системі категорій сучасного конституційного та муніципального права. Виділяються елементи сучасного муніципалізму та розкривається їх сутність у контексті ідей, закладених у Конституції України. Проаналізований процес розвитку законодавства про місцеве самоврядування в Україні з позиції принципів класичного муніципалізму.

Ключові слова: *міське самоврядування, територіальна громада, питання місцевого значення, сучасний муніципалізм, муніципальна влада, муніципальні права особи, децентралізація, централізація.*

Батанов А. В. Проблемы реализации законодательства о местном самоуправлении в Украине с позиции теории современного муниципализма

В статье раскрывается сущность категории «муниципализм». Показано ее место в системе категорий современного конституционного и муниципального права. Выделяются элементы современного муниципализма и раскрывается их сущность в контексте идей, заложенных в Конституции Украины. Проанализирован процесс развития законодательства о местном самоуправлении в Украине с позиции принципов классического муниципализма.

Ключевые слова: *местное самоуправление, территориальная громада, вопросы местного значения, современный муниципализм, муниципальная власть, муниципальные права личности, децентрализация, централизация.*

Batanov O. V. The problems of implementation of the legislation on local self-government in Ukraine, according to the theory of modern municipalism

In the article the content of the category «municipalism» is given. Its place in the system of categories of modern constitution and municipal law is shown. The elements of modern municipalism are given and its content in the context of ideas of the Constitution of Ukraine is defined. The process of legislation on local self-government in Ukraine development from the position of the principles of classical municipalism is analyzed.

Key words: *local self-government, territorial hromada, questions of local impotence, modern municipalism, municipal power, municipal human rights, decentralization, centralization.*

Еволюція демократичної державності в сучасному світі переконливо підтверджує, що до абсолютних цінностей конституційного рівня належить муніципалізм – система муніципальних ідей та фундаментальних принципів місцевого самоврядування, порядок його організації та функціонування, сукупність інститутів, що забезпечують реалізацію і захист прав і свобод особи на локальному рівні, а також механізми, які традиційно використовуються з метою обмеження державної влади.

Муніципалізм оцінюється як історично еволюційний і закономірний етап лібералізації та демократизації суспільно-політичного життя цивілізованих держав, що детермінується об'єктивними потребами розвитку соціуму і необхідністю вироблення гарантій соціального функціонування. Це об'єктивно необхідний процес функціонування цивілізованих демократичних держав на основі принципів верховенства права і визнання людини, її прав і свобод найвищою соціальною цінністю. У цьому аспекті і варто розуміти зафіксований у Європейській Хартії про місцеве самоврядування мотив її прийняття: «Охорона і посилення місцевого самоврядування в різних країнах Європи є важливим внеском у розбудову Європи на принципах демократії і децентралізації влади».

Муніципалізм як теорія і практика становлення та розвитку місцевого самоврядування – іманентного атрибуту конституційної демократичної держави і громадянського суспільства – належить до тих фундаментальних цінностей світової цивілізації, які вироблялися людством протягом усього його розвитку.

Теоретичні витоки сучасного муніципалізму закладені в юридико-правових, філософських, історичних, культурологічних поглядах на місцеве самоврядування мислителів минулого. З часом вони збагачувалися, наповнювалися новим змістом, перманентно розвивалися, відображаючи реалії сучасності. По суті, йдеться не лише про виникнення, становлення та реалізацію у муніципальному будівництві відповідних соціальних ідей та наукових теорій про походження місцевого самоврядування, а й в цілому про процес формування муніципального праворозуміння та його основних типів. Адже ідея місцевого самоврядування виконує особливі пізнавальні функції. Вона дає первинні знання про місцеве самоврядування, відображає те істотне, що притаманне цьому інституту в різні конкретно-історичні періоди, є характерним та особливим для країн, які його визнають. Тобто в ідеях віддзеркалюються загальні та особливі елементи будь-якої моделі місцевого самоврядування в їх динаміці. Саме в еволюційному аспекті – через генезис сутнісних властивостей муніципальної влади, взаємопов'язаність змін у її природі залежно від процесів диференціації та інтеграції, а також історично сформованої організації суспільства – можна оптимально концептуалізувати місцеве самоврядування та сформувані цілісну теорію сучасного муніципального права.

З огляду на вказане актуалізується проблематика становлення, розвитку та реалізації законодавства про місцеве самоврядування в Україні з позицій фундаментальних засад сучасного муніципалізму.

Теоретичні та прикладні проблеми становлення, розвитку та реалізації законодавства про місцеве самоврядування в Україні знайшли своє висвітлення у працях таких вітчизняних науковців, як М. О. Баймуратов, В. І. Борденюк,

І. П. Бутко, В. М. Кампо, М. І. Корнієнко, В. В. Кравченко, А. Р. Крусян, П. М. Любченко, Н. В. Мішина, М. П. Орзіх, В. Ф. Погорілко, О. В. Прієшкіна, М. О. Пухтинський та ін.

Місцеве самоврядування як принципово нова система організації публічної влади на місцях є одним з тих атрибутів сучасного конституціоналізму та соціально-правової демократичної державності, що у контексті європейського вектору розвитку Української держави вимагає свого всебічного конституювання та інституціоналізації на принципах гуманізму, людського виміру влади та верховенства права. Адже визнання державою інститутів місцевого самоврядування стало гаслом реформаторських дій усіх без винятку пост-соціалістичних держав Європи, у тому числі й України. Фундаментальними принципами проведення сучасних реформ проголошується децентралізація публічної влади та субсидіарність у наданні публічних послуг.

Саме тому, на наш погляд, визнання на конституційному рівні як одного з ключових принципів конституційного ладу та сучасного конституціоналізму інституту місцевого самоврядування стало як конституційно-легальним підтвердженням того, що одним з концептуальних орієнтирів на шляху до формування в Україні соціально-правової та демократичної державності мають стати ідейні засади класичного муніципалізму, так і конституційним обов'язком держави всебічно гарантувати місцеве самоврядування та муніципальні права особи.

Незважаючи на колосальний науковий інтерес до питань місцевого самоврядування в сучасній Україні, проблематика генезису законодавства України про місцеве самоврядування з позиції принципів класичного муніципалізму, його сутності, змісту та системи залишається майже не дослідженою у вітчизняній юридичній науці.

Сучасний етап розвитку інститутів муніципалізму в Україні обумовлений істотними змінами у механізмі конституційно-правового регулювання суспільних відносин та якісним оновленням системи, структури й змісту конституційного і муніципального права. На наш погляд, сутність і зміст класичного муніципалізму необхідно розглядати й розуміти з різних позицій, зокрема аксіологічної, гносеологічної (епістемологічної), онтологічної, вітальної, цивілізаційної, праксеологічної, функціональної, організаційної, комунікативної, конститутивної, дефінітивної тощо¹.

Колосальне значення у процесах становлення класичного муніципалізму у будь-якій державі відіграє дієве законодавство про місцеве самоврядування. Адже саме на муніципальному рівні не лише «локалізується» влада народу та відбувається децентралізація публічної влади, результатом чого і є формування муніципальної влади – публічної влади територіальної громади. На муніципальному рівні реалізується ідея індивідуалізації владних відносин, коли останні виступають своєрідним сумарним вираженням політичної та економічної влади населення, здійснення індивідуальних та колективних прав і свобод особи за місцем проживання, що є своєрідним «детектором» демократичності держави й суспільства.

На цьому рівні реалізації публічної влади відбувається також діалектичне поєднання волі і дій законодавця з конкретними інтересами місцевого населен-

ня, яке стає не лише первинним суб'єктом локальних конституційно-правових відносин, а й основним суб'єктом управлінських, адміністративно-правових відносин, а також приватних, цивільно-правових відносин, що є однією з характерних рис місцевого самоврядування. У зв'язку з цим варто підтримати позицію, згідно з якою єдиним шляхом здійснення людиною публічної діяльності у рамках будь-якого співтовариства (за обов'язковості нормативного регулювання подібної поведінки) є реалізація наявних у неї прав і свобод. Через сукупність суб'єктивних прав і свобод можна розглянути весь спектр відносин, що виникають у процесі спільної діяльності людей².

Теоретичні засади сучасного муніципалізму мають істотний вплив не тільки на становлення вітчизняної муніципальної науки, а й на муніципальне будівництво нашої країни, слугуючи своєрідним інтегруючим орієнтиром правової ідеології. Зокрема, вони істотно вплинули на зміст низки ключових законів про місцеве самоврядування, відповідних положень Конституції України 1996 р. і відіграють вагомe значення у процесі сучасних законопроектних робіт, які стосуються можливих змін до чинної Конституції або пропозицій до нової Конституції України щодо місцевого самоврядування.

На наш погляд, є пряма залежність між різними муніципальними концепціями та сучасним муніципальним будівництвом, розвиток якого значною мірою пов'язаний із Законом СРСР «Про загальні засади місцевого самоврядування та місцевого господарства»³, який концептуально виходив із необхідності забезпечити можливість вирішальної участі у самоврядуванні населення, верховенство представницького органу – ради. Розподілу представницької та виконавчої влади як самостійних гілок територіального самоврядування не було. Характерною особливістю цього Закону стало визнання необхідності забезпечення економічної незалежності та самостійності органів місцевого самоврядування. Розвиток місцевого господарства пов'язувався із наявністю комунальної власності, широкими бюджетними правами. По суті, це був перший документ про місцеве самоврядування у сучасному значенні цього поняття, який концептуально виходив із державної природи місцевого самоврядування. Місцеві ради залишалися органами державної влади, але кардинальним чином змінювалися відносини місцевих рад із вищестоящими органами, в основу яких було покладено відмову від командно-адміністративних методів.

Ретроспективний аналіз розвитку місцевого самоврядування в конституційній та політичній системі України останнього десятиріччя ХХ – початку ХХІ ст. вказує на те, що історично першим етапом пострадянської еволюції стала, власне кажучи, його радянсько-муніципальна модель (1990–1992 рр.), яка характеризувалася пануванням комуністичної партії в органах самоврядування, які в реальному житті залишалися державними структурами, здійснюючи, умовно кажучи, «квазісамоврядування» і навіть офіційно йменувалися «державними органами місцевого самоврядування». Закон УРСР 1990 р.⁴, на думку більшості експертів, був перехідним актом, своєрідним компромісом між радянською і децентралізованою моделями організації публічної влади. Його прийняття не привело (і не могло привести) до повної децентралізації

влади, а компромісний характер цього Закону стосувався, зокрема, статусу місцевих рад, які визначалися як представницькі органи державної влади, що свідчить про збереження ієрархії рад. Тобто за деякими зовнішніми атрибутами державної концепції місцевого самоврядування фактично зберігалася його радянська сутність.

Нова редакція Закону «Про місцеві Ради народних депутатів, місцеве та регіональне самоврядування в Україні»⁵ закріплювала місцеве самоврядування як основу демократичного устрою влади в Україні. По суті, це фактично означало повну відмову від радянської моделі територіальної організації влади, хоча на конституційному рівні вона ще продовжувала існувати (на той час в Україні діяла Конституція УРСР 1978 р.).

Однак ці, хоча і повільні, спроби демократизації місцевого життя та політичної системи на принципах класичних теорій місцевого самоврядування наштовхнулися на потужний опір пострадянської номенклатурної системи. Окремі політичні сили ще на початку 1994 р. намагалися провести адміністративну і муніципальну контрреформу, яка мала на меті повернути Україну майже до класичної радянської організації місцевої влади за схемою: місцеві ради – виконкоми на всіх рівнях адміністративно-територіального поділу. Навіть саме найменування Закону «Про формування місцевих органів влади та самоврядування» від 3 лютого 1994 р.⁶ дозволяє зробити висновок, що держава, проявляючи до місцевого самоврядування підвищений інтерес та довіру, трансформує його в органи державної влади на місцях, делегуючи на обласний, районний та міський рівень функції державної влади.

Закон «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про формування місцевих органів влади та самоврядування»⁷ забирав у місцевого самоврядування функції державної влади, визнавши таким чином публічно-владну самостійність місцевого самоврядування, але делегував представницьким органам самоврядування та їх виконавчим комітетам, у порядку та межах, передбачених і визначених законом, функції та повноваження державної виконавчої влади та наділив їх власною компетенцією, у межах якої дозволив їм діяти самостійно. У даному випадку істотний вплив на профільне законодавство мали ключові ідеї державної теорії місцевого самоврядування.

На цьому етапі (1995–1997 рр.) варто відзначити і позитивні демократичні кроки держави, які, незважаючи на посилення контролю виконавчої влади за місцевим самоврядуванням, обмеження місцевих фінансів тощо, дозволили дещо стабілізувати систему місцевого самоврядування і вивести її зі стану перманентної політичної кризи, в якій перебувала політична система суспільства. Прийняття Конституції України, Закону «Про місцеве самоврядування в Україні»⁸ та ратифікація Європейської хартії про місцеве самоврядування⁹ значною мірою сприяли запровадженню лібералізованої моделі місцевого самоврядування, визнанню прав територіальних громад на самоврядування, що створило певні правові межі інституціоналізації муніципальної влади як самостійного виду публічної влади в Україні.

Так, наприклад, статтею 7 Конституції в Україні «визнається» місцеве самоврядування, що зводить даний інститут у ранг природного права тери-

торіальної громади, а якщо взяти за основу статтю 140 Основного Закону України, в якій йдеться про територіальну громаду як первинний суб'єкт місцевого самоврядування, то можна дійти висновку, що вибір у нашій країні було зроблено на користь громадівської теорії. Про це ж свідчить і той факт, що місцеве самоврядування здебільшого самостійно вирішує питання місцевого значення та зосереджується лише в селах, селищах та містах як «природних» населених пунктах, а населення районів та областей не визнається самостійним суб'єктом місцевого самоврядування. Однак ці норми і досі залишаються декларацією; динаміки, механізму функціонування територіальних громад, умов для формування дієздатного місцевого самоврядування, а отже, й розвитку муніципальної влади, на жаль, створити не вдалося.

Водночас чимало важливих положень чинного законодавства України про місцеве самоврядування написано у дусі державної теорії. Так, якщо у Конституції територіальна громада фіксується як первинний суб'єкт муніципальної влади, то в Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» закріплюється фактична конкуренція суб'єктів локальної демократії: якщо територіальна громада буде нездатною здійснювати своє право на місцеве самоврядування (хто це буде визначати, залишається невідомим), то воно буде здійснюватися під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Така законодавча можливість фактично нівелює конституційне право територіальної громади на самостійне здійснення місцевого самоврядування, фактично усуває її на другий план у вирішенні питань місцевого значення. Отже, класичні принципи громадівської моделі муніципальної демократії та сучасного муніципалізму у Законі проігноровано й переведено у площину державної теорії місцевого самоврядування. За формально-атрибутивним збереженням територіальної громади як «первинного суб'єкта місцевого самоврядування» криється функціональний пріоритет органів місцевого самоврядування.

Такі централістські тенденції свідчать не тільки про тотальну державну недовіру територіальній громаді, а й про намагання держави модернізувати природу місцевого самоврядування через інститути виконавчих органів місцевого самоврядування та служби в них, перетворивши його на додатковий (державний за змістом діяльності) елемент свого апарату.

У цьому аспекті концептуального бачення курсу на формування громадівської моделі місцевого самоврядування, закладеної у Конституції України, фактично не досягнуто. У цьому плані Україна є яскравим негативним прикладом ігнорування як позитивного зарубіжного досвіду муніципального будівництва, так і концептуальних засад демократії, втілених в основних теоріях місцевого самоврядування. Сучасна законодавча модель місцевого самоврядування, яка за роки незалежності сформувалася в Україні, є внутрішньо суперечливою та неузгодженою, як з позиції законодавчої регламентації та практики своєї організації та функціонування, так і концептуально, з погляду класичних моделей і теорій муніципального права.

Слід констатувати, що держава й досі підтримує життя цієї моделі, використовуючи у своїх цілях ті чи інші її прояви, у тому числі й концептуально-географічне обґрунтування державновладних засад муніципальної влади. Під

впливом цих ідей у сучасних реформаторських ініціативах рельєсно проглядається чергова спроба під прикриттям цінностей демократії та свободи, реалізації інтересів населення, об'єднаного територіальною спільнотою, побудувати таку систему взаємозв'язку територіальних громад і держави, яка б забезпечувала б державну єдність не на балансі централізму та децентралізму, а на переважному розвитку державного централізму. На небезпеку посилення такої тенденції вже звертали увагу провідні асоціації органів місцевого самоврядування¹⁰.

Свідченням того є, наприклад, Закон України «Про всеукраїнський референдум» від 6 листопада 2012 р.¹¹, прийняття якого фактично позбавило територіальні громади можливості проводити місцеві референдуми¹². Ілюструє проблему й досвід реалізації Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування»¹³, стаття 17 якого передбачено, що однією із основних форм взаємодії асоціацій з органами державної влади є надання висновків асоціацій до проєктів нормативно-правових актів з питань, що стосуються місцевого та регіонального розвитку¹⁴. Звернімо увагу і на проєкт Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» № 9673 від 11 січня 2012 р., внесений Кабінетом Міністрів України¹⁵, однією з основних відмінностей якого від його чинної редакції є спроби поширити відповідні норми Закону України «Про державну службу» на службу в органах місцевого самоврядування.

У силу зазначеного можна зробити висновок про амбівалентність вітчизняної моделі місцевого самоврядування, що обумовлено, з одного боку, конституційним визнанням та гарантуванням місцевого самоврядування як публічної влади територіальної громади, рухом до децентралізації публічної влади, її видової та функціональної градації на державну та муніципальну владу, закріпленням відмінних принципів їх організації та функціонування, стрімким розвитком доктрини муніципального права, а з іншого – суперечливою державною політикою України у сфері місцевого самоврядування, посиленням тенденцій рецентралізації інституту місцевого самоврядування, тобто його розвитку всупереч конституційним принципам місцевого самоврядування у зворотному напрямі, у бік централізації, звууженням його автономного від державної влади статусу, прагненням одержавити його, інтегрувати в державно-управлінські публічні відносини як з точки зору організації, так і функціонування. Аналогічні процеси вже відбулися в Російській Федерації (так звана «рецентралізація від Путіна»)¹⁶.

Зміни, які намічаються у галузі місцевого самоврядування, можна розглядати як чергову муніципальну контрреволюцію, в результаті якої на місцевому рівні конструюється нова політико-правова реальність, яка радикально відрізняється від традицій та реформаторських намірів та ініціатив 90-х років минулого століття. Основне протиріччя, на фоні якого формується нова муніципальна реальність, полягає у тому, що модель організації муніципальної влади за Конституцією України заснована на принципах місцевого самоврядування, за якого предмети відання та повноваження територіальних громад і органів місцевого самоврядування встановлюються органами державної влади, але в рамках їх здійснення муніципальна влада є повністю самостійною

(за умови дотримання вимог законодавства). На формування цієї моделі безумовний вплив мала громадівська теорія місцевого самоврядування, яка, за свідченнями експертів, є більш демократичною за змістом, ніж модель, закріплена в Європейській хартії місцевого самоврядування.

Модель децентралізації та деконцентрації публічної влади, яка пропонується сьогодні, характеризується фактичною вбудованістю місцевого самоврядування в систему державного управління, залежністю від держави та відсутністю політичних, економічних, управлінських амбіцій. Місцеве самоврядування за такого варіанту політико-правового оформлення поєднує в собі властивості муніципальних самоврядних колективів та публічної державної влади, допускає можливість не тільки юридичного, а й адміністративного втручання в свою діяльність.

Сучасна модель місцевого самоврядування останнім часом переживає фазу своєї своєрідної деградації та мутації, поступово трансформуючись на патерналістську модель самоврядування, яка за своїм духом близька до радянської моделі місцевої влади. А за таких умов виникає небезпека кардинальної трансформації у цьому напрямі і всієї політичної системи в Україні. У силу цього, особливої актуальності набуває проблема концептуального осмислення сутності, змісту, принципів та функцій сучасного муніципалізму, формування національної муніципальної доктрини, її змістового наповнення і перспективного розвитку.

1. Батанов О. В. Муніципалізм у системі категорій сучасного муніципального права: концептуальний аспект // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 61. – С. 173–182. **2. Еремін А. Р.** Реализация права человека и гражданина на местное самоуправление в Российской Федерации: Конституционные вопросы : автореф. дис. ... доктора юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право». – Саратов, 2003. – С. 15. **3.** Закон СССР «Об общих началах местного самоуправления и местного хозяйства» от 9 апреля 1990 г. // Ведомости Съезда народных депутатов СССР и Верховного Совета СССР. – 1990. – № 16. – Ст. 267. **4.** Закон УРСР «Про місцеві ради народних депутатів та місцеве самоврядування в УРСР» від 7 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 2. – Ст. 5. **5.** Закон України «Про місцеві Ради народних депутатів, місцеве та регіональне самоврядування в Україні» від 26 березня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 28. – Ст. 387. **6.** Закон України «Про формування місцевих органів влади та самоврядування» від 3 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 22. – Ст. 144. **7.** Закон України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про формування місцевих органів влади та самоврядування» від 28 червня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 26. – Ст. 217. **8.** Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170. **9.** Закон України «Про ратифікацію Європейської Хартії про місцеве самоврядування» від 15 липня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 38. – Ст. 249. **10.** Асоціація міст України стурбована централізацією влади та обмеженням повноважень органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс] // Сайт Асоціації міст України. – Режим доступу : <http://www.auc.org.ua/news/asotsiatsiya-mist-ukraini-sturbovana-tsentralizatsiyeu-vladi-ta-obmezhennyam-povnovazhen-organu>. **11.** Закон України «Про всеукраїнський референдум» від 6 листопада 2012 р. [Електронний ресурс] // Сайт Верховної

Ради України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5475-17>. **12.** Лучик А. Поверніть місцевий референдум! [Електронний ресурс] // Українська правда. - Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/columns/2012/12/7/6978962/>. **13.** Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» від 16 квітня 2009 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2009. - № 38. - Ст. 534. **14.** Практичне застосування органами державної влади та місцевого самоврядування положень Закону «Про асоціації органів місцевого самоврядування» [Електронний ресурс] // Сайт Асоціації міст України. - Режим доступу : <http://www.auc.org.ua/news/praktichne-zastosuvannya-organami-derzhavnoi-vladi-ta-mistseвого-samovryaduvannya-polozen-zako>. **15.** Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Проект. Реєстр. № 9673 від 11 січня 2012 р., внесений Кабінетом Міністрів України [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=42274. **16.** Гельман В. Я. Возвращение Левиафана?: политика децентрализации в современной России // ПОЛИС. - 2006. - № 2. - С. 90-109; Гельман В. Я. От местного самоуправления к вертикали власти // Pro et Contra. - 2007. - Январь-февраль. - С. 6-18; Чирикова А. Е. Децентрализация и феномен губернаторской власти // Куда пришла Россия?.. Итоги социальной трансформации / [под ред. Т. И. Заславской]. - М. : МВШСЭН, 2003. - С. 51-54.

УДК 342

Т. А. КОСТЕЦЬКА,
кандидат юридичних наук

ПРО ДЕЯКІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Аналізуються стан і перспективи розвитку науки конституційного права в умовах становлення інформаційного суспільства в Україні. Вказується на відсутність у сучасній науці системного аналізу конституційно-правових проблем інформаційних відносин, окреслюються певні напрямки їх розв'язання.

Ключові слова: конституційні інформаційні відносини; інформаційна сфера; інформаційне суспільство; право на інформацію

Костецкая Т. А. О некоторых тенденциях развития науки конституционного права в условиях становления информационного общества

В статье анализируются состояние и перспективы развития науки конституционного права в условиях становления информационного общества в Украине. Обращается внимание на отсутствие в современной науке системного анализа конституционно-правовых проблем информационных отношений, намечаются некоторые направления их разрешения.

Ключевые слова: конституционные информационные отношения; информационная сфера, информационное общество; право на информацию

Kostetska T. A. On several tendencies of development of constitutional legal science in conditions of information society formation

The condition and the perspectives of the development of constitutional law in conditions of formation information society in Ukraine are analysed. The absence of systems analysis of